

НАУКОВІ ДОПОВІДІ

Антонюк Анастасія Борисівна,

доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук;

Федорчук Михайло Анатолійович, аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики Університету державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКРИВАЧІВ У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Корупція є основним гальмівним фактором розвитку української держави. Нею охоплена і державна, і приватна сфери. Відсутність реальних і комплексних реформ насамперед у державних інститутах, призводить до їх стагнації та поширення корупційних практик [1, с. 172]. Тому боротися з таким явищем потрібно.

Інститут викривачів є важливим запобіжником для виникнення та поширення корупції у суспільстві. Корупціонер краде гроші країни, впливає на її загальне майбутнє та покладається на мовчання звичайних людей. Якщо пересічні громадяни перестануть мовчати про корупційні діяння, свідками яких вони стали - на роботі, під час волонтерства, співпраці з контрагентами тощо, тоді потенційний корупціонер подумає тричі перед взяттям хабара чи вчиненням незаконних дій [2].

Так, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» визначено осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції. Викривачами є особи, які за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляють про порушення Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою [3].

Робота викривачів має свою специфіку, адже вони працюють з різними категоріями осіб, які мають певний ступінь впливу на особу, а отже відтінок загрози нанесення шкоди їх життю, здоров'ю, майну та їх близьким є надзвичайно великим.

Тому захист державою викривачів виражається через заборону на звільнення чи примушування до звільнення через викривання, притягнення до дисциплінарної відповідальності чи застосування з боку керівника або роботодавця інших негативних заходів впливу. Крім того, тепер інформація про викривача може бути розголошена лише за його згодою (за виключенням випадків, встановлених законом), а посадові і службові особи органів держави та місцевого

самоврядування, юридичних осіб публічного права повинні у разі виявлення чи одержання інформації про корупційне діяння негайно письмово повідомити про це та вжити заходи в межах повноважень.

Варто зауважити, що станом на сьогодні усвідомленість суспільства про необхідність інформування відповідних компетентних органів про вчинене корупційне правопорушення має низький рівень.

Відповідно до рекомендацій, наданих «Transparency International Україна», для того, щоб інститут викривачів запрацював повною мірою необхідно:

- створити доступні і безпечні, насамперед, зовнішні канали розкриття інформації (в тому числі запровадити санкції за порушення анонімності і конфіденційності викривача, утиски та переслідування з боку зазначених ним осіб);

- розповсюдити захист викривачів на не тільки розкриття інформації про корупцію та пов'язані з нею правопорушення, передбачені Законом про запобігання корупції, а і на розкриття інформації про всі незаконні дії;

- реформувати судові та правоохоронні органи для дійсного захисту викривачів державою; створити незалежний орган для розслідування повідомлень викривачів.

- розробити в законодавстві реальні процедурні механізми захисту, що зроблять чинні правові норми не лише декларативними [2].

Отже, для того, щоб діяльність викривачів у сфері запобігання та протидії корупції реалізувалася повною мірою необхідно стимулювати розвиток нових ідей у суспільстві, впливати на менталітет народу, займатися просвітництвом, давати громадянам в руки нові інструменти та заохочувати використовувати їх, а не лише вносити зміни в законодавство.

Список використаних джерел

1. Шостко О. Ю. Практичні аспекти протидії корупційним правопорушенням при наданні адміністративних послуг підрозділами ДМС України / О. Ю. Шостко, О. М. Подільчак // Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 15 квіт. 2016 р.). - Харків, 2016. - С. 172-175.

2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

3. Тимченко О. Захист викривачів корупції: як це працює в Україні та світі? / О. Тимченко, О. Калітенко // Радіо свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27118580.html>.